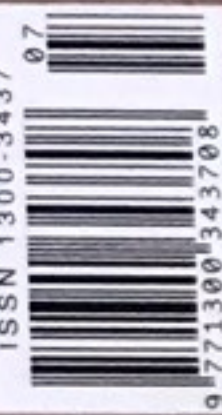
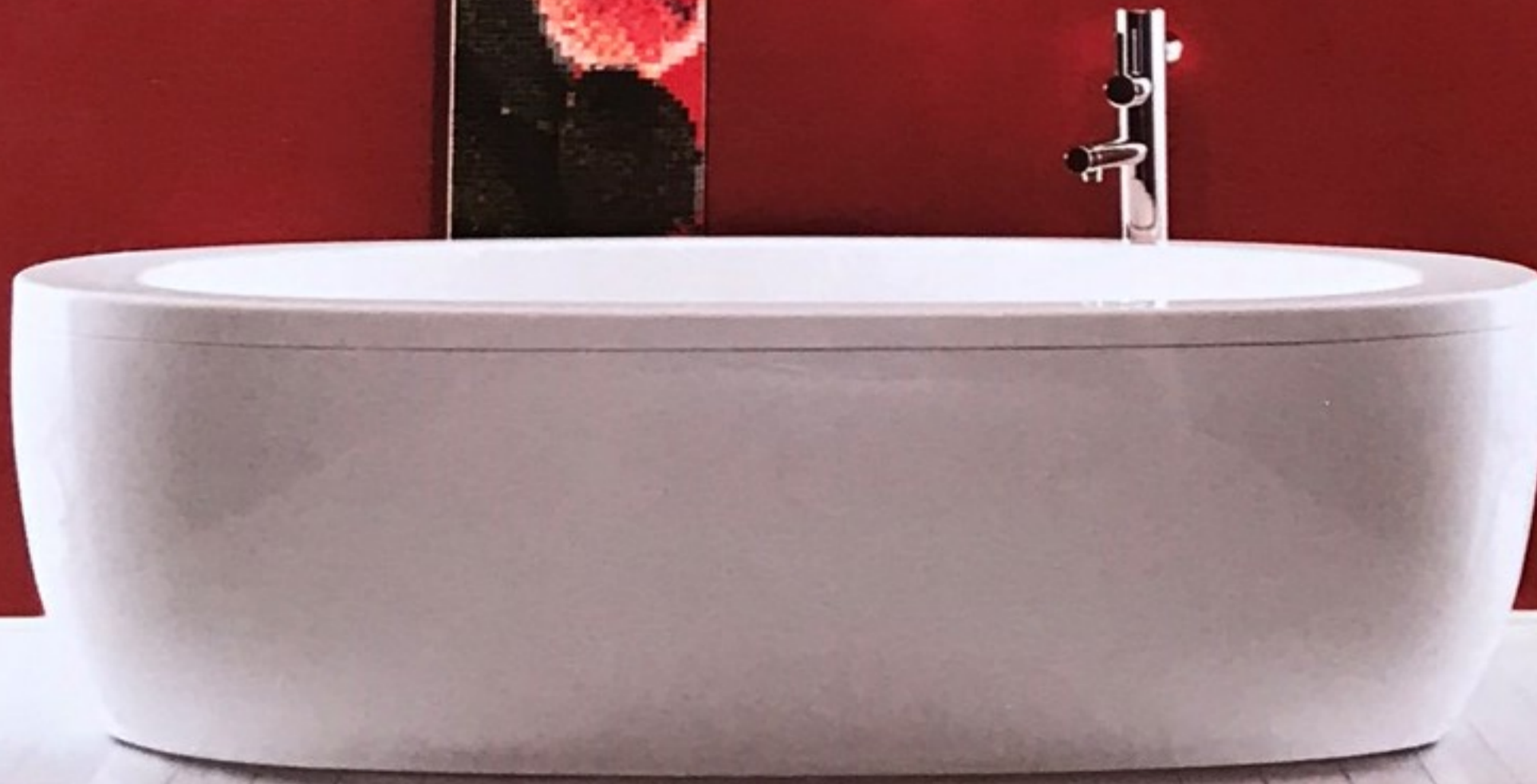

yapı

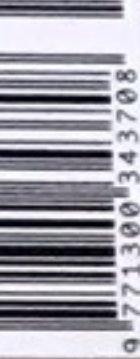
320

MİMARLIK
TASARIM
KÜLTÜR
SANAT
TEMMUZ
2008
7 YTL

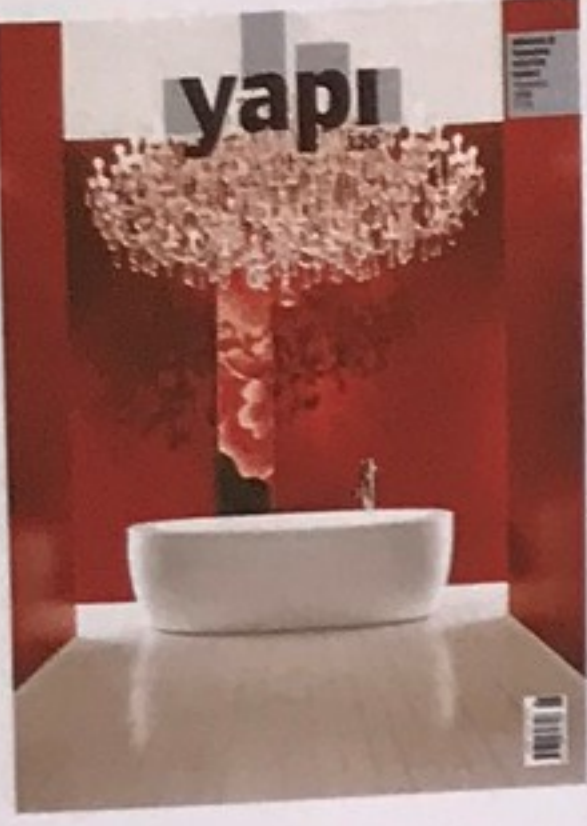

ISSN 1300-3437

07

9 771300 343708

YAPI 320 TEMMUZ JULY 2008
AYLIK MİMARLIK TASARIM KÜLTÜR SANAT DERGİSİ
MONTHLY ARCHITECTURE DESIGN CULTURE AND ART MAGAZINE

Kuruluşu Founded 1973

İMTİYAZ SAHİBİ VE
GENEL YAYIN YÖNETMENİ EDITOR-IN-CHIEF
Doğan Hasol

YAZI KURULU EDITORIAL BOARD
Doğan Hasol
Prof. Dr. Bülent Özer

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ MANAGING EDITOR
Yasemin Keskin Enginöz

YAZI İŞLERİ MÜDÜR YARDIMCISI ASSOCIATE EDITOR
Burçin Yılmaz

GRAFİK TASARIM GRAPHIC DESIGN
Emre Çıkınoğlu, BEK

GRAFİK UYGULAMA REALIZATION
Aslıhan Dokurlar, Kenan Öztürk

BASKI SORUMLUSU PRINTING MANAGER
Kemal Kara

REKLAM YÖNETİCİSİ ADVERTISEMENT MANAGER
Derviş Yıldız

REKLAM SATIŞ ADVERTISEMENT
Cihat Er, Özlem Özdamar,
Teoman Coşkun, Bahadır Erkmen

İNGİLİZCE DANIŞMANI ENGLISH CONSULTANCY
Dayna Tümer

BASKI VE RENK AYRIMI PRINT AND COLOR SEPARATION
OFSET YAPIMEVİ
Şair Sokak No: 4 Kâğıthane 34410 İstanbul Tel: 0212 295 86 01

BASKI TARİHİ PRINT DATE
27 Haziran 2008

DAĞITIM DISTRIBUTION
Doğan Dağıtım

YAYIN TÜRÜ
Yaygın, Süreli

SAYISI SINGLE COPY
7 YTL (KDV Dahil)

ABONMAN ANNUAL SUBSCRIPTION RATE
12 sayı: 77 YTL (KDV Dahil)
Öğrencilere: 64 YTL (KDV Dahil)
Dış Ülkeler (To Abroad): US \$ 105.-

POSTA ÇEKİ HESABI POSTAL CHEQUE ACCOUNT
33454.5

ABONELER VE DAĞITIM SERVİSİ
SUBSCRIPTION AND CIRCULATION SERVICE
Aslı Erdemir (0212) 266 70 70

YAZI VE YÖNETİM BÜROSU
EDITORIAL AND ADMINISTRATIVE OFFICE
Fulya Mah. Yeşilçimen Sok. No: 4/430
(Polat Kulesi yanı) 34394 Şişli/İSTANBUL
Tel: (0212) 266 70 70 Faks: (0212) 266 74 66
yapiyayin@yem.net www.yapidergisi.com

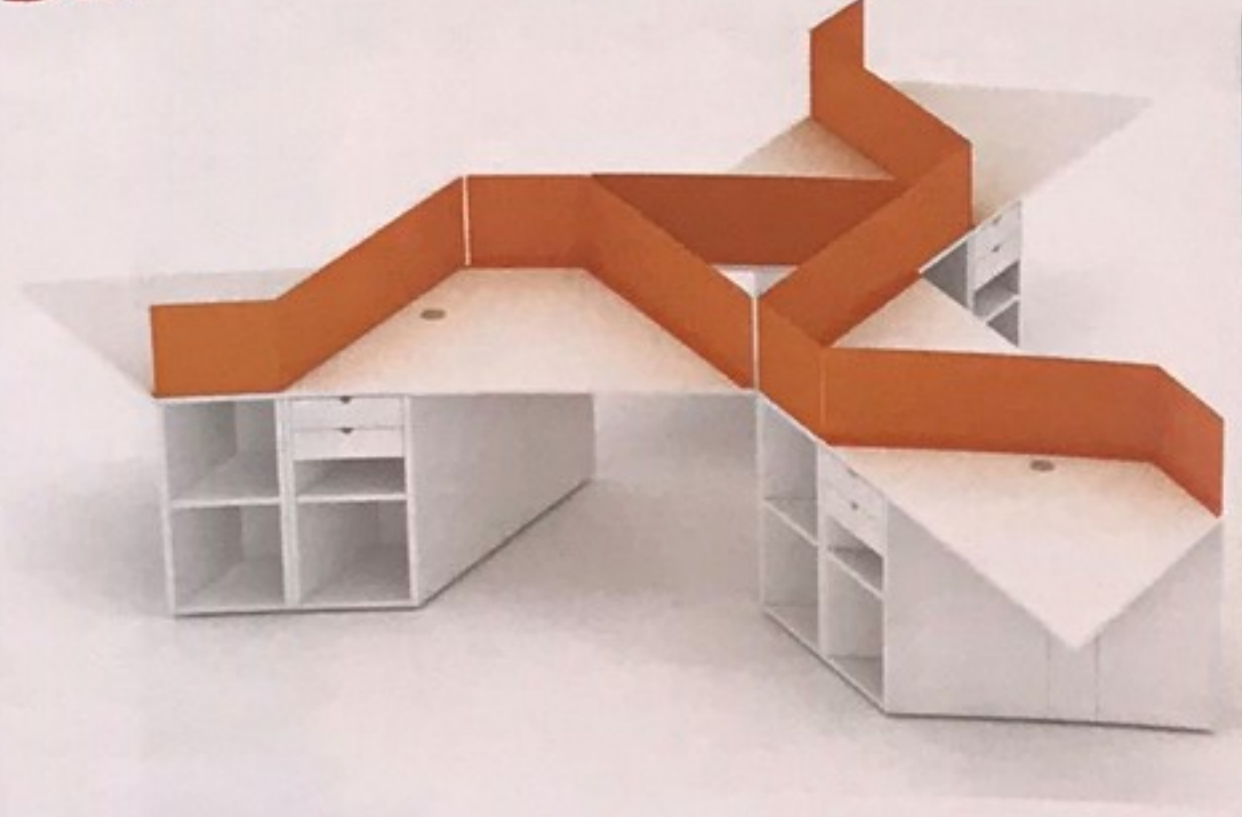
Yayımlanan yazılardaki düşünceler yazarlarına ait olup YAPI Dergisi'ni bağlamaz. Reklamlar reklam verenin sorumluluğundadır. YAPI Dergisi reklamlarda verilen bilgilerden dolayı sorumlu tutulamaz. Kaynak gösterilerek yazılardan alıntı yapılabilir.

ISSN 1300-3437

YAPI 320 TEMMUZ 2008

İçindekiler

32

KAPAK COVER

Milano Tasarım Haftası'ndan İzlenimler

Impressions of Milan Design Week

KAPAK FOTOĞRAFI COVER PHOTO

Il Bagno Alessi, One © Alessi

38

Görüş-Tartışma 8

- İmar Planı iptalleri ya da durdurulmaları!
- Zarf ve Mazruf ya da Kap ve Kapsam

Haberler 10

- Köprü ve Otoyol özelleştirmesi yasayı bekliyor
- EUbuild projesinin tanıtımı yapıldı
- İMP'nin hazırladığı İstanbul İl Çevre Düzeni Planı iptal edildi
- TOKİ sıkıntıda
- Tuzla Tersanesi: Ölümler bahane geziler şahane!
- UIA bu yıl Torino'da, "Türk Mimarlar ŞİMDİ" orada
- TBMM'den Kyoto Protokolü'ne onay
- PROSteel 2008 ödül töreni yapıldı
- Allianoı boğuluyor
- XI. Ulusal Mimarlık Sergisi ve Ödüllerinden elenen eserler ve gerekçeleri açıklandı

Basından 24

- Ellinci yılda elli eser
- İmparator Augustus hadım edildi!
- Bize yapım değil, yıkım lazım
- AKM'nin akıbeti ne olacak?

Bir Konu 28

- Cevizden laleye, tüfekten barışa

Büyüteç 30

- Bisikletli hayat, oh ne rahat!

Ürünler-Yenilikler 32

- Alparada 2008 Koleksiyonu "One" serisi
- Evo Design'dan "Futura"
- Häfele'den enerji tasarruflu LED aydınlatma serisi
- Kalekim'den FugaSim

Tan Oral'dan 36

Sanat 38

- "İğne Deliği Fotoğrafları"
- "Ben Pınar" Takı Sergisi
- Utku Varlık Resim Sergisi

Yayınlar 40

- Sadullah Paşa ve Yalısı-Bir Yapı Bir Yaşam
- "Denizciye Göz Kıran Sevdalar" Deniz Fenerleri
- Orta Karadeniz Bölgesi Sahil Kesiminde Geleneksel Mimari
- Püskürtme Beton Bilgi Föyleri-Çözümlü Problemler

Konut Alacaksınız Yabancı Dil Bilmeniz Gerek.. 42

Doğan Hasol

Ne yazık ki çarpık küreselleşme ortamında Türkçeden ve toplumumuza özgü yaşam biçiminden, eskinin insancıl mahalle düzeninden giderek uzaklaşıyoruz.

18. yy'da Halk ile Saraylının Buluşma Noktası: Aynalıkavak Kasrı 44

Senem Kaymaz Koca

Bugün ayakta kalmayı başarmış az sayıdaki 18. yy yapısından biri olan Aynalıkavak Kasrı, mimari özelliklerinden çok, 18. yy'daki anlamsal nitelikleriyle irdeleniyor.

Kula Tarihsel Konut Dokusunda Parsel-Konut İlişkisinin Analizi 50

Emre Ergül, Oya Saf

Bu çalışma kapsamında konut ile parsel arasında nasıl bir ilişki biçimi kurulabileceği sorusu yanıtlanmaya çalışılırken, bir 18. yy Batı Anadolu Osmanlı kenti olan Kula özelinde konut tipleri ile parsellerin özellikleri arasında bağlantılar kuruluyor.

"La Rioja" Teknoloji Aktarım Merkezi 58

MİMARİ TASARIM: Foreign Office Architects-FOA Binayı peyzajın doğal bir parçası olarak göstermeyi amaçlayan projede, hem topografik hem deneyimsel olarak; doğanın ve teknolojinin birbiriyle ilişki kurdukları bir çevre yaratmak hedeflenmiş.

"Clarendon Muse" Müzik Merkezi 64

MİMARİ TASARIM: Tim Ronalds Architects Kübik formu, eski okul yapısının güçlü "Georgian" mimarisinin ayrıntıları ve kırmızı tuğla işleriyle uyum sağlayan bina; ağaçlar arasında, çimin üzerinde zarifçe oturan bir yansıma gibi.

Kafe Binası 68

MİMARİ TASARIM: Özsoy Mimarlık Onur Özsoy, Yüksel Öztürk, Kıvanç Gürtaş Yapının, tesis müşterileri dışında E5 karayolu üzerindeki araç kullanıcılarına da hizmet etmesi düşünüldüğünden, fark edilir bir yapı olması amaçlanmıştır.

Eskim Boya Yönetim Binası Yenilemesi 72

MİMARİ TASARIM: Boyut Mimarlık

Cem Üçer, K. Tunga Çağlayan

Konsept tasarımı, kurumsal kimlik, batı güneşi ve inşaat sırasında bürolarda çalışma düzenini aksatmayacak bir dış cephe fikri üzerine kurulmuştur.

Kayseri Otobüs Terminali 76

MİMARİ TASARIM: Ofis Mimarca Mimarlık

Bahadır Kul, Alper Aksoy

Yapının gün ışığından en üst düzeyde yararlanmasını sağlamak için orta bloğun iç mekân yüksekliği öteki bölümlere göre yüksek tutulmuş ve bu hacmi çevreleyen dış yüzeyler saydam olacak biçimde tasarlanmıştır.

Tarsus Makam-ı Danyal Camisi Restorasyon ve Müze Ek Binası Önerisi 84

Murat Çetin, Senem Doyduk

Tarsus Makam-ı Danyal Camisi restorasyon ve müze ek binası önerisi örneğinde, yapı ölçeğinde bir kentsel arkeoloji uygulaması ve koruma amaçlı bir mimari müdahale anlatılıyor.

Tasarım Buluşması '07 "Tema'yı Biçimlendirmek" 94

Gülşay K. Usta, Dilara Onur, Armağan Seçil Melikoğlu

Milano Tasarım Haftası'ndan İzlenimler 102

Senem Aydoğan

Francis D. K. Ching'in Eskiz Atölyesi 108

Yasemin K. Enginöz

18-19 Nisan 2008 günlerinde Yapı-Endüstri Merkezi'nin, mimar, yazar ve ressam olarak bütün dünyada tanınan Francis D. K. Ching'in yürütücülüğünde düzenlediği eskiz atölyesinde üretilen eskizler ve çalışmalar 2 Temmuz 2008'den başlayarak Sanal Mimarlık Müzesi'nde izlenebilecek.

Duvarlar, Resimler ve Duvar Resimleri 114

Açalya Allmer

BU SAYIDAKİ REKLAMLAR DİZİNİ

- AKG Yalıtım ve İnşaat Malzemeleri San. ve Tic. A.Ş. 13
- Berker GmbH & Co. Kg 23
- Bürosan Ofis Mob. ve Paz. Malz. İnş. İmal. İth. İhr. San. ve Tic. A.Ş. 2
- Çimsa Çimento San. ve Tic. A.Ş. 1
- Ege İnşaat Malzemeleri Pazarlama A.Ş. 39
- Ege Profil Tic. ve San. A.Ş. 4-5
- Hewlett Packard 17
- Lafarge Aslan Çimento A.Ş. Arka Kapak
- Marshall Boya ve Vernik Sanayi A.Ş. 27
- Nees Otomatik Panjur ve Kepenk Sistemleri 29
- Nurus A.Ş. 19
- Saint-Gobain Rigips Alçı Üretim ve Tic. Ltd. Şti. 37
- Seramiksan Turgutlu Seramik San. ve Tic. A.Ş. Arka Kapak İçi
- Tepe Betopan Yapı Malz. San. ve Tic. A.Ş. 3
- Tepta Aydınlatma San. ve Tic. A.Ş. Ön Kapak İçi
- Viko Elektrik ve Elektronik End. San. ve Tic. A.Ş. 31
- World Architecture Festival (Emap) 57
- Yapı-Endüstri Merkezi A.Ş. 41, 83, 93, 113, 120

Tarsus Makam-ı Danyal Camisi

Restorasyon ve Müze Ek Binası Önerisi

Proposal for the Restoration of the Tarsus Makam-ı Danyal Mosque and Museum Annex

ENGLISH SUMMARY ON PAGE 92

Tarsus Makam-ı Danyal Camisi restorasyon ve müze ek binası önerisi örneğinde, yapı ölçeğinde bir kentsel arkeoloji uygulaması ve koruma amaçlı bir mimari müdahale anlatılıyor.

MURAT ÇETİN
SENEM DOYDUK*

» Koruma ve arkeoloji disiplinlerinin kesişiminde giderek önemi artan kentsel arkeoloji dalı, günümüz imar gereksinimleriyle yeraltında hapsolmuş kültürel birikimin nasıl bir araya getirileceğini irdelemektedir. İçinde pek çok çelişkiyi barındıran koruma disiplininin pratiği, tarihsel mirasa ilişkin fiziksel oluşumun eski ve özgün mekân kurgusunu çok da uygun olmadığı yeni bir işlevsel, ekonomik ve sosyal ortama uyarlarlarken, yapının özgünlüğünü bir bütün olarak (başka bir deyişle; cephe, strüktür ve mekân kurgusu olarak) korumayı hedefler. Ancak, uygulamada, tarihi eser bütün olarak korunamamakta; bir parçası korunurken öteki parçası değişmek zorunda kalmaktadır. Bu süreçte büyük yanlışlıklar olduğu da söylenemez... Bu parçalar arasında vazgeçilmez biri

olan mekân, mimarının asıl hedefini oluşturduğundandır ki, Amorim (2007) mekânın bağımsız bir koruma nesnesi olduğunu ileri sürmekte, günümüz koruma kavramlarının (1) ise mekânı dışladığını ifade etmektedir. Koruma disiplininin gerçek konusunu oluşturan kültür, gelenek gibi kavramlara mekânda yoğurulmuştur (2). Amorim (2007) diyor ki, "koruma bilimi, merkezini mekân kavramına dayandırarak var olan ve tarihi dışladığını öne süren modernizme ve onun beraberinde getireceği kültürel yıkıma karşı tavır aldığı andan başlayarak mekân olgusunu tümüyle dışlamış görünür". 1960'ların politik ve 1970'lerin ekonomik kutuplaşması da bu zıt oluşumu desteklemiştir. Bugünse bu tür kutuplaşmanın yumuşamaya başladığı günümüzde bu iki kurum, başka deyişle mimarlık ve koruma bir araya gelmek durumundadır, çünkü fiziksel çevremiz bu uzlaşmayı gerektirecek örneklerle doludur. Bu çalışmada da bu örneklerden biri için tarafımızdan geliştirilen bir öneri tartışılacaktır.

Tarihinde Hitit, Asur ve Pers; Helen, Roma, Kilikya, Selçuklu ve Osmanlı İmparatorluğu dönemlerine ait eserler bulunan Mersin'in (Strabon, 2002) Tarsus ilçesindeki Makam-ı Danyal Camisi çevresinde abdesthane yapımı için yapılan kazılar sırasında açığa çıkarılan arkeolojik kalıntılar doğrultusunda, yapının içinde ve altındaki arkeolojik buluntuların

Tarsus Makam-ı Danyal Camisi'nin var olan durumu.

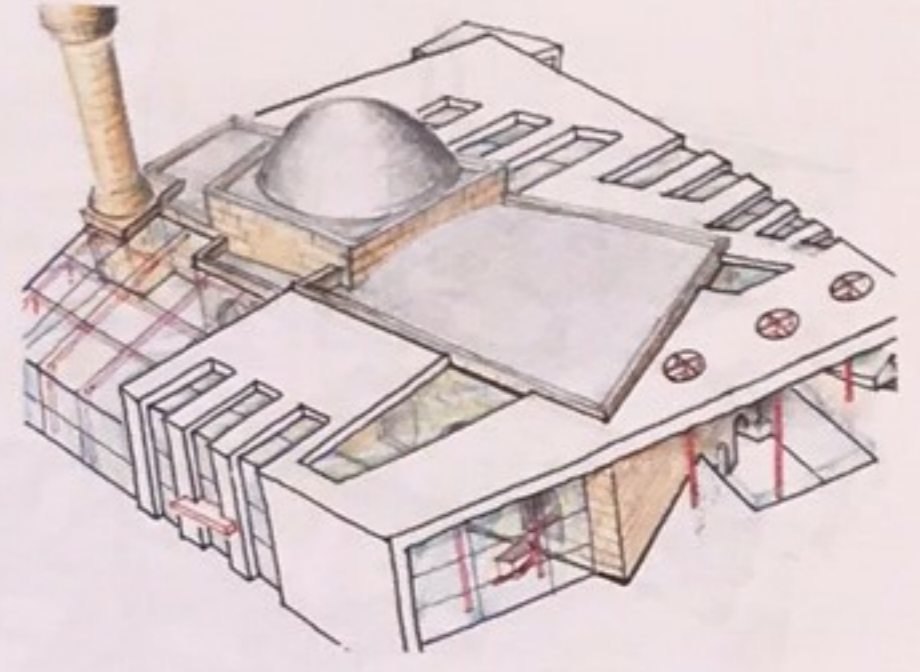
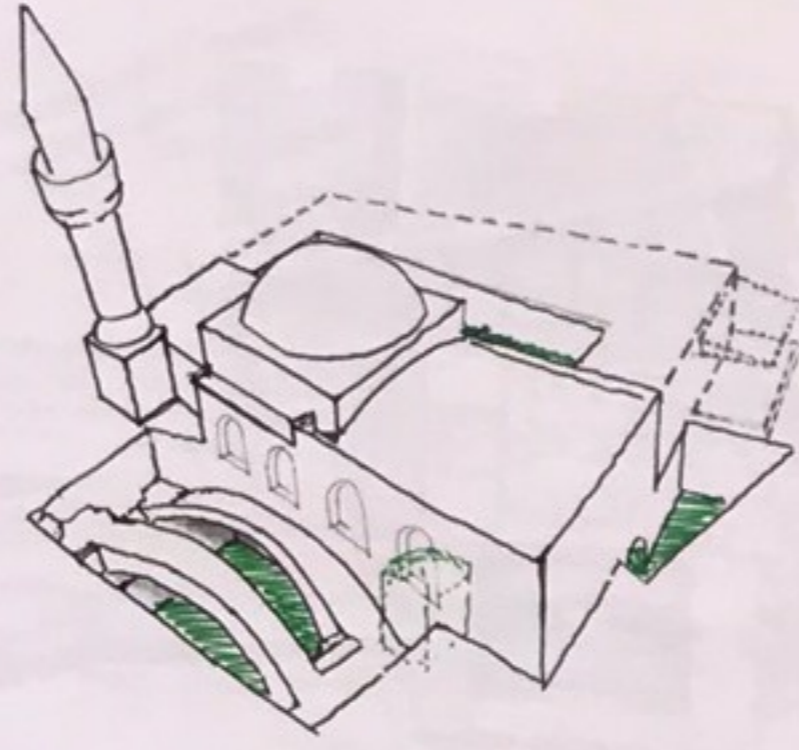
The present state of the Makam-ı Danyal Mosque in Tarsus.

oluşturduğu fiziksel ortamının, dini ziyaret ve ibadetle sergileme işlevlerini barındıran bir kültürel komplekse dönüştürülmesi için tarafımızca hazırlanan tasarım ve buna ilişkin süreç burada incelenecektir. Söz konusu cami, içinde Danyal Peygamber'in makamının (türbesinin) bulunmasından dolayı Makam-ı Şerif Camisi olarak da anılmaktadır. Bulunduğu mahalleye adını vermiş olan Makam Camisi, ana mekânı dikdörtgen planlı, tonozlu ve kemerli bir yapıdır. Bu yapı, var olan yapı altında ortaya çıkan taş duvarlar arasında tanımlanan boşluk kombinasyonlarından oluşan kompleks bir mekânsal oluşum ve kurgu sergiler. Var olan mekânsal karmaşayı ve barındırdığı katmanlaşmayı sergileyecek bir müdahalenin düşünsel ve pratik altyapısını açıklayan bu çalışmaya tarihçeyi kısaca özetleyerek başlamakta yarar olacaktır.

Erzen'e (1943) göre, Tarsus, geçmiş dönemlerde şimdiki düzeyinden 6-7 metre aşağıda bulunmaktaydı.

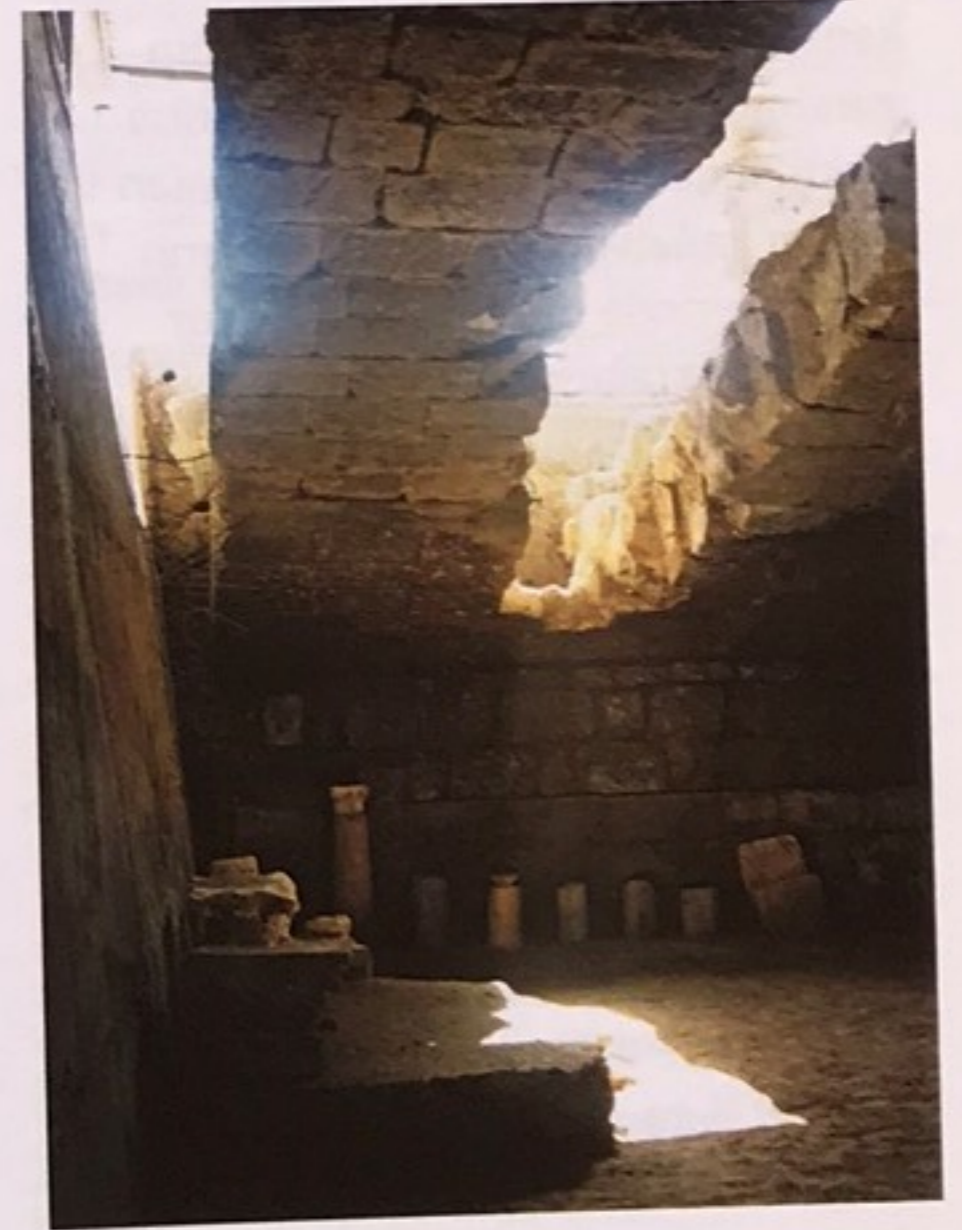
Dolayısıyla, bu kentte yer alan pek çok yapı, altında kentsel katmanlaşmanın izlerini barındırır. Makam-ı Şerif Camisi de 1857 yılında yapılmış, tek katlı, tek kubbeli, tek şerefeli, tek minareli bir camidir ve çeşitli dönem ekleri içerir. Yapımını izleyen sonraki dönemlerde de özgün harim bölümüne güneydoğu yönünde yeni bir bölüm eklenmiştir. Doğusunda Danyal Peygamber'in kabri yer almaktadır (Akagündüz, 1993). Bir abdesthane inşaatı için yapılan kazı çalışması sırasında, bu 19. yy. camisinin hemen altında, Roma dönemine ait bir köprü tonozu kalıntısı ve yine aynı döneme tarihlenebilen bir hamam binası temel kalıntısının yanısıra, erken ve geç Osmanlı dönemine ait duvar kalıntılarından oluşan karmaşık bir yapıya rastlanmıştır. Bu kalıntılar arasında yer alan türbe yapısının tarihsel belgelere dayanılarak, Danyal Peygamber'e ait bir türbe olduğu saptanmıştır (Çıplak, 1968). M.S. 1. yy'da yaşadığı kaydedilen (Öz, 1998) ve Kydnos Deresi altına gömüldüğü rivayet edilen Danyal'ın mezarının bulunduğu yerin, kutsallaştırmak amacıyla 7. yy'da bir türbeye dönüştürüldüğü ve 13. yy'da da yenilendiği tahmin edilmektedir (Bilgili, 2001).

Cami ve kalıntılar için önerilen projenin perspektif görünümü. Perspective view of the proposed project for the mosque and ancient remains discovered beneath it.

Sözü edilen bu kalıntılar Tarsus'un bu bölgesindeki kentsel katmanlaşma sürecinin kurtarma kazılarıyla incelenmesini ve buluntuların korunması için bir yapı tasarlanmasını gerektirmiştir. Bu yapının tasarımı çok büyük hassasiyet arz etmektedir.

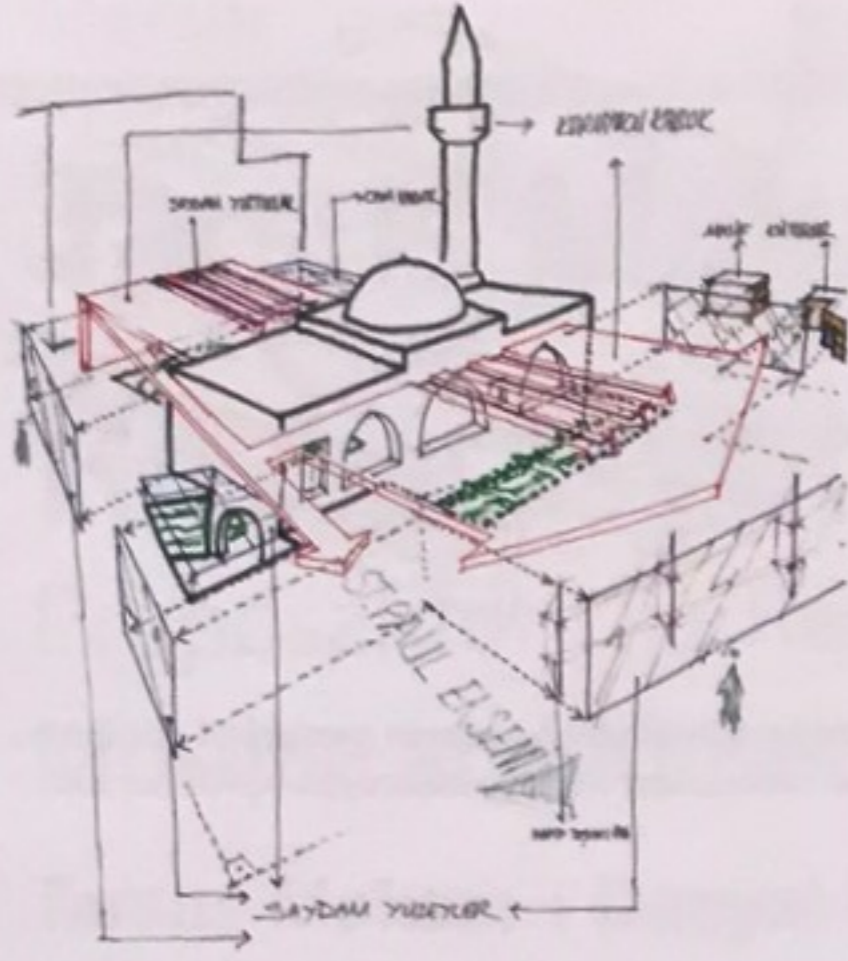
Yapının var olan fiziksel durumunun, restorasyon ve mimarlık disiplinlerinin işbirliğiyle bir tür iyileştirmeye gereksinim duyduğu kanısı egemen olduğundan, söz konusu müdahale; özgün yapının restore edilmesine yönelik onarım ve temizlikler ile arkeolojik kalıntıların bütünleştirildiği bir ek yapı (kabuk) tasarımı olmak üzere iki ana bölümde ele alınmıştır. İlk bölümde özgün cami yapısının bozulmalara maruz kalarak yıpranan kısımlarında yapılan analizler sonucu uygun bazı restorasyon ve onarım tekniklerinin uygulanması önerilmiş, ikinci kısımdaysa ek yapı olarak tanımlanabilecek kabuk sisteminin inşaatıyla hasta yapıya organik müdahaleleri de barındıran, bir protez (implant) operasyonu öngörülmüştür. Ek yapı, yapı çevresinde bağımsız olarak yer alan kalıntıların üzerine örten bir masif kabuk ve bu üst örtüyü üç yandan çevreleyerek, özgün yapıyı "bina içinde bina" ve/veya "mekân içinde mekân" anlayışıyla sergilenecek bir nesne biçiminde ortaya çıkaran saydam perdelerden, başka deyişle cam cephelerden oluşturulmuştur. Bu yapı, yeraltı kentsel katmanlarının keşişimlerini günümüz zemin katmanıyla bütünleştirme potansiyeli barındıran, kentsel boşluğun kavramsal olarak yeniden inşasına yönelik bir stratejinin enstrümanıdır artık...

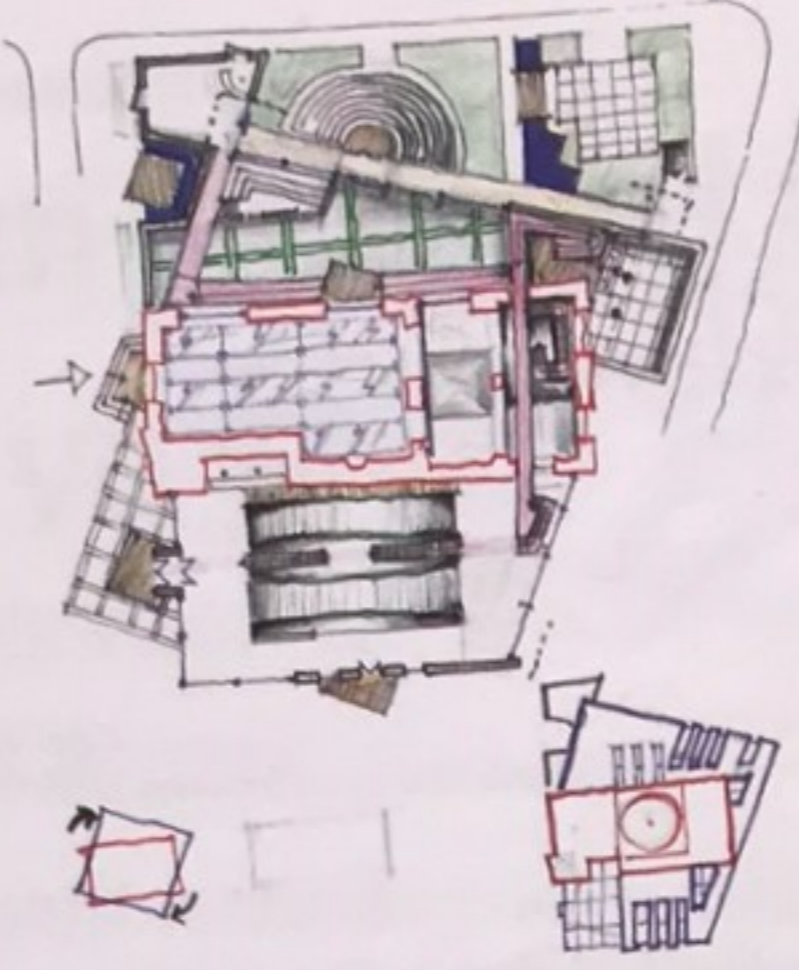
Caminin güneyinde bulunan Roma dönemi köprü kalıntısı. Remains of the Roman bridge south of the mosque.

Caminin içinde yapılan kazıda ortaya çıkan Türbe kalıntısı. Remains of a tomb revealed during excavations within the mosque.

Caminin çevresini saran saydam cepheler ve masif kabuk. Transparent façades and massive shell enclosing the mosque.

Plan konfigürasyonunu belirleyen geometrik süperpozisyon şeması. Diagram of the geometric superposition that defines the configuration of the plan.

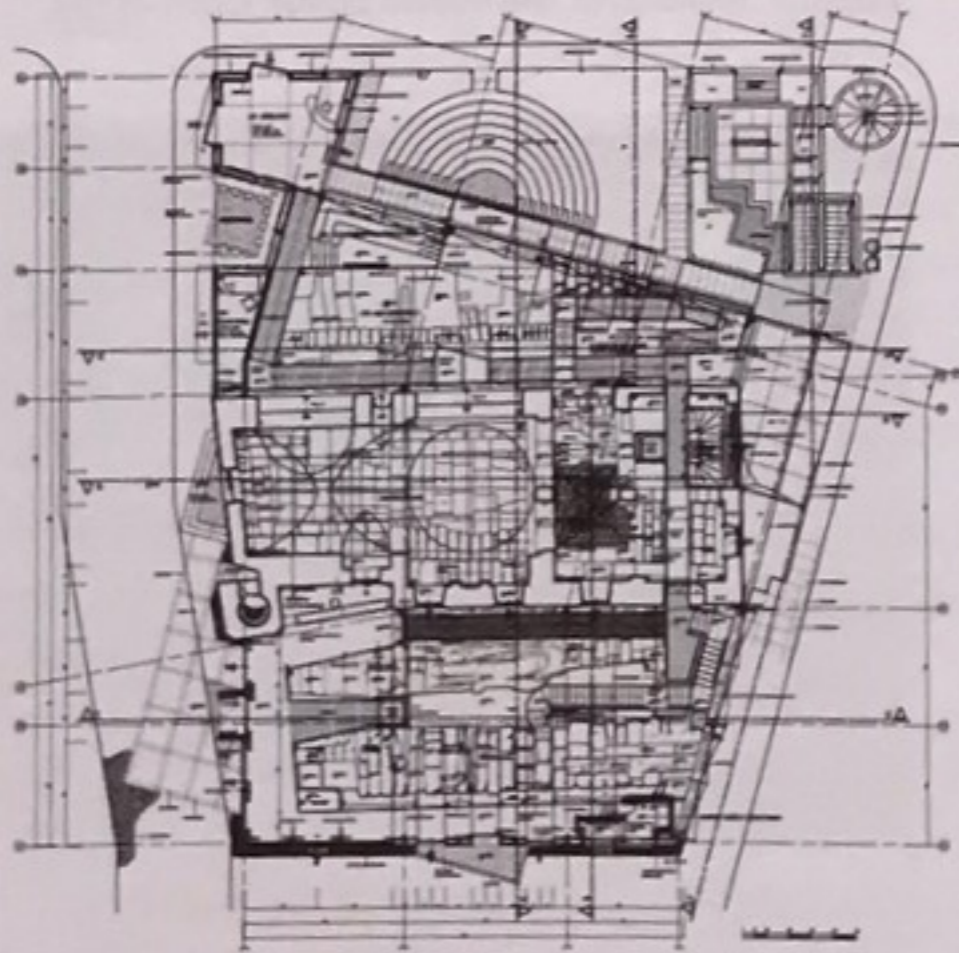
Daha çok kentsel arkeoloji disiplininin ilgi alanına giren, kentlerdeki katmanlaşma sürecinin günümüze taşınması konusu, kentin farklı dönemlere ait kamu mekânları ve ulaşım kanallarından oluşan ağların kesişimlerinde ortaya çıkan bu tür mafsal noktalarını mimarlık ve restorasyon disiplinlerinin gündemine oturtmaktadır. Sözü edilen tasarım stratejimizin temelini oluşturan ve palimpsestin (Foucault, 1973) yeniden yazımına (Eisenman, 2007) dayalı mimari süreç gereği olarak, yeni mekânsal oluşumun, kalıntıların belirgin olarak işaret ettiği kentsel aksların süperpozisyonundan oluşan geometrilere eklenmeye dayalı bir biçimsel kurguya sahip olması ve bu

kurgunun da insan hareketiyle algılanması (Jessen & Schneider, 2003) gerektiğine karar verilmiştir. Böylece, gelecekte yapılabilecek olası kazıların da kentsel yeraltı ağının yönlenmelerine uyum sağlayabilmeleri amacıyla planda gözlemlenebilen açılı mekân oluşumları kurgulanmıştır. Tasarım, bu yeraltı boşlukları konfigürasyonunun kullanılabilir hale getirilmesi konusunu, bir mimari-cerrahi müdahale olarak ele alarak, kimi habis oluşumları ortadan kaldırmış ve yerlerine bazı protez implantasyonlar olarak algılanabilecek mimari ekler geliştirmiştir.

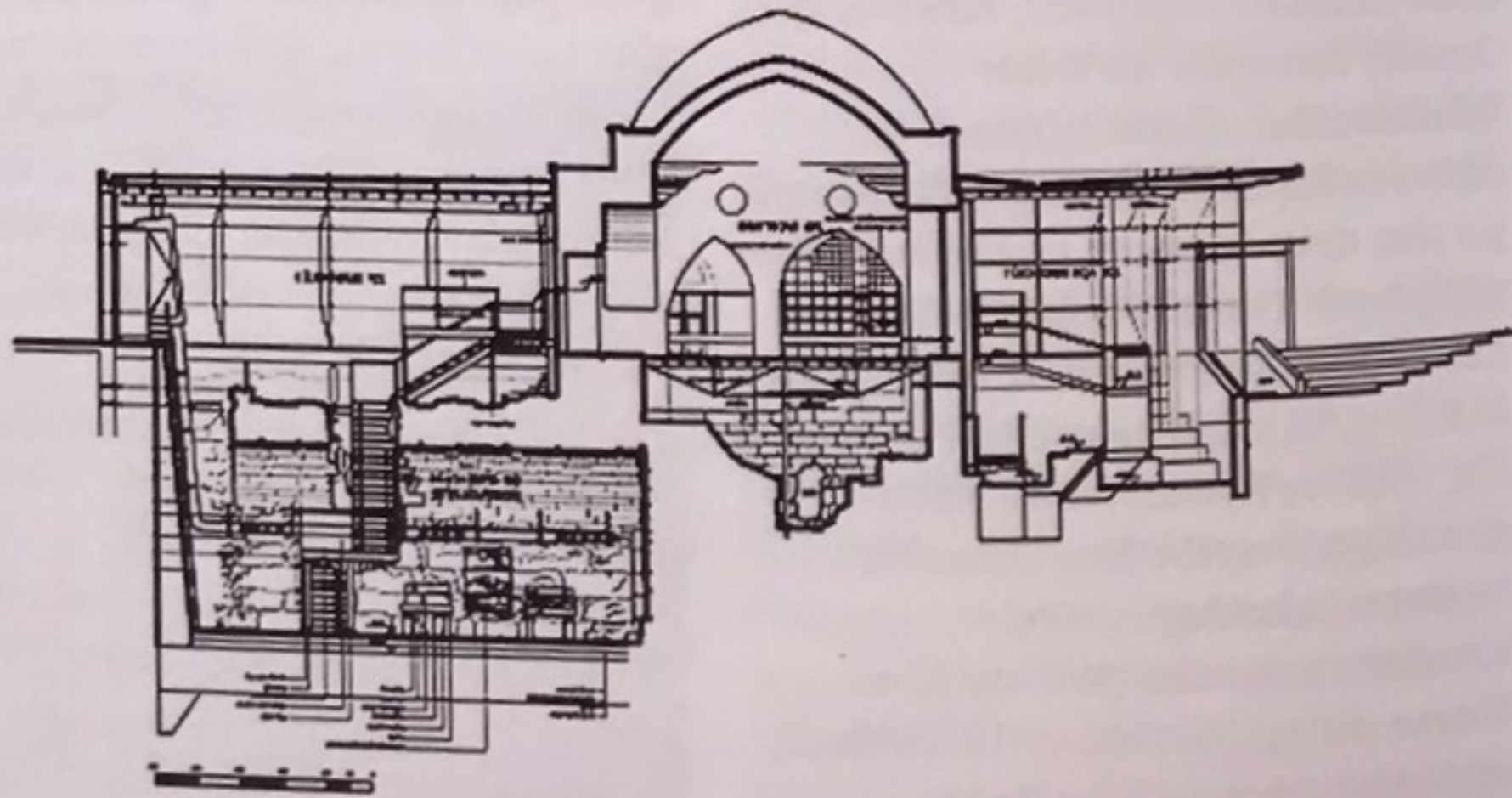
Temel yaklaşım, kentsel bütünlüğe eksen ve yönlenmelerle yapılan atıflar ve katkı, kütleli ve biçimsel dile karşı yalın ve nötr tavır, çağdaş tasarım çizgisinin,

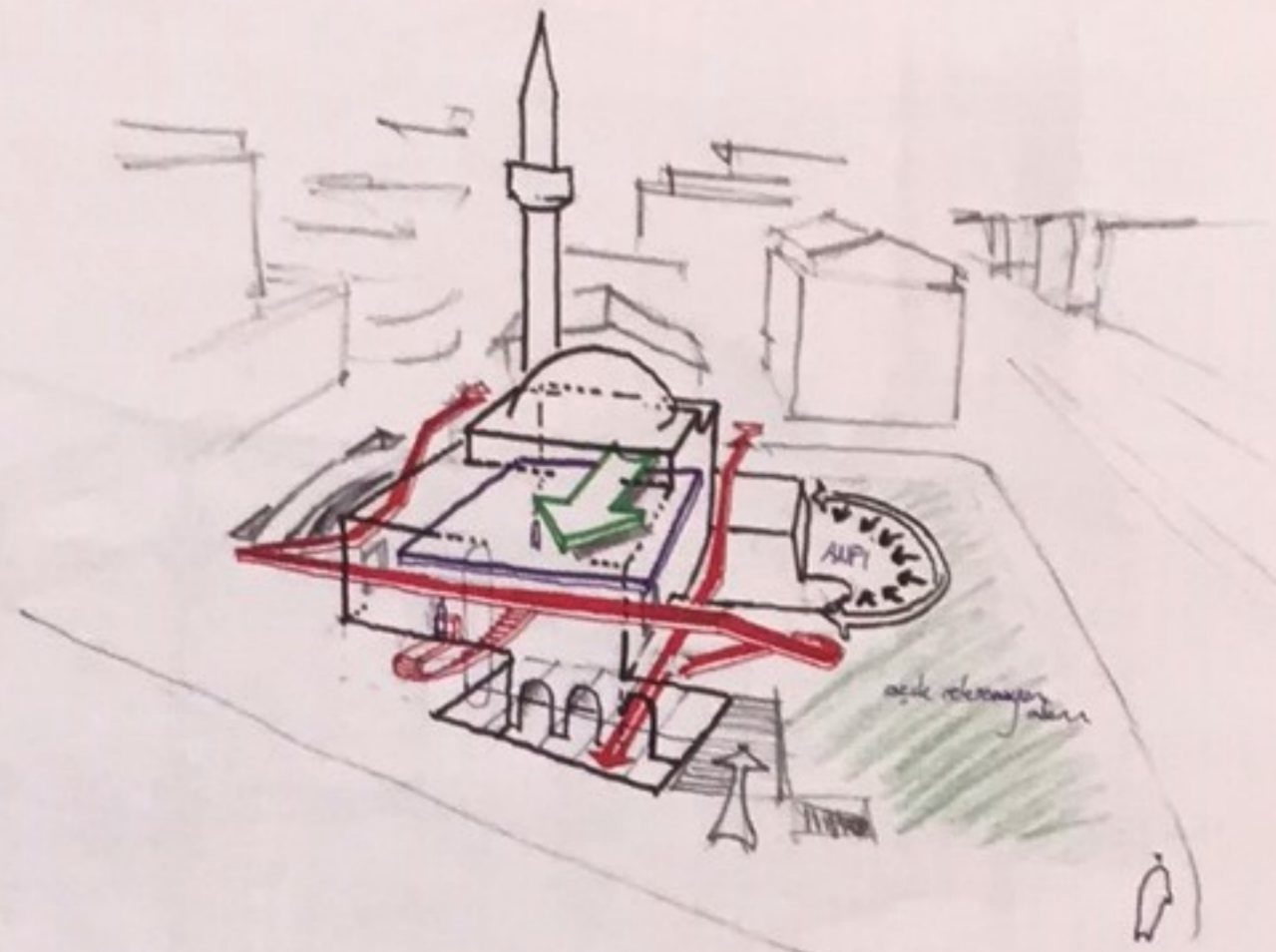
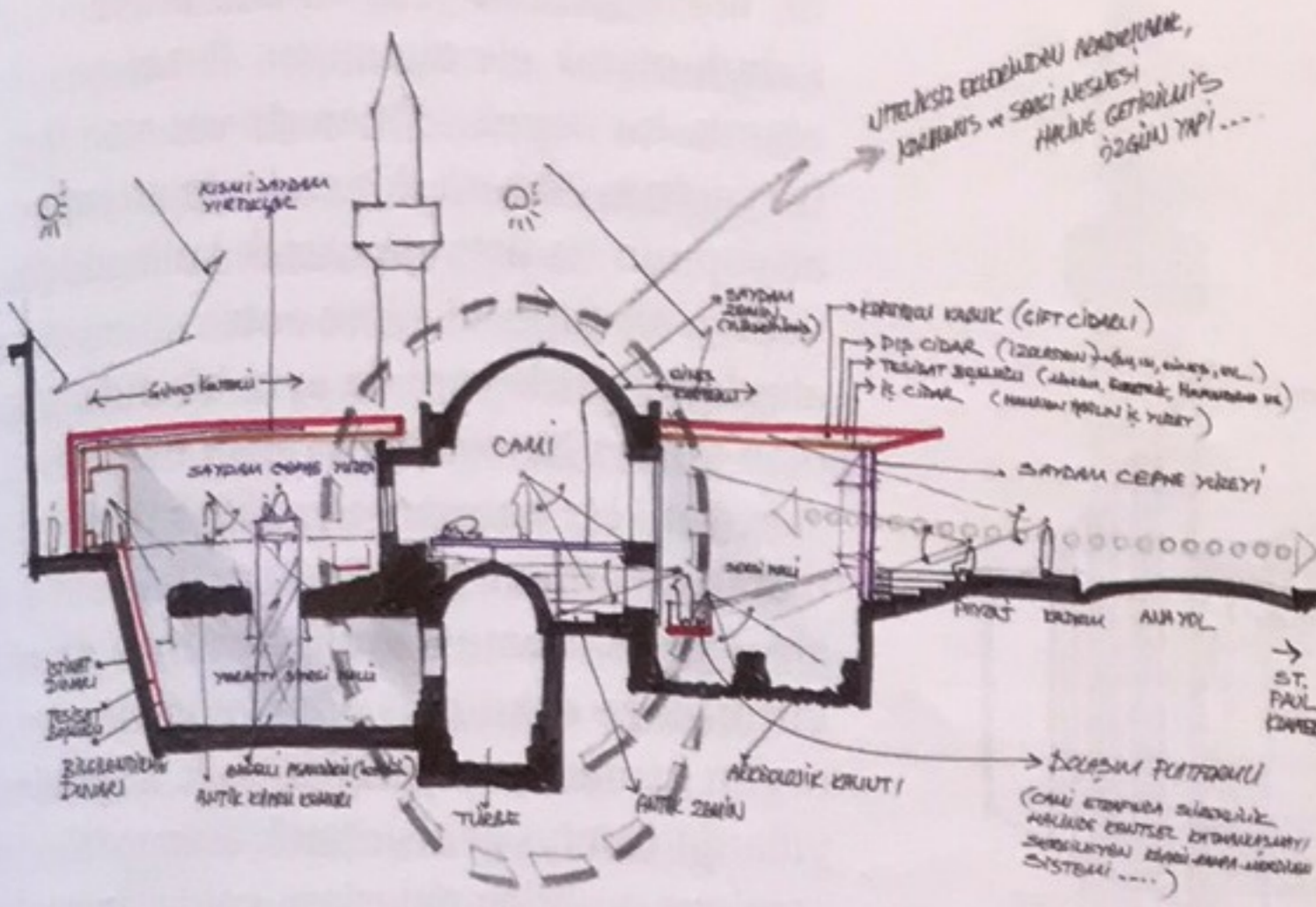
mimari dilinin, teknolojisinin ve malzemesinin kullanımı, özgün yapının saygın bir fon olarak ortaya çıkarılması, farklı dönemlere eşit uzaklık benimsenmesi gibi ilkeler olarak özetlenebilir. Temel yaklaşım, var olan yapıdaki kümülatif durumun sergilediği karmaşa ve çeşitliliği yaratı için bir veri olarak kullanıp (Cramer & Breitling, 2007) restorasyon ve çağdaş ek bina inşaatı projesi, tarihi eserin kimi yerde onarımı, kimi yerde tamamlanması, kimi yerdeyse yeniden yapıyla eklenti ve uzantıların oluşturulmasını içermektedir. Bilindiği gibi hiç el değmeden günümüze kadar ulaşabilen herhangi bir yapı yoktur ve bu nedenle Kuban'ın (2000) belirttiği; yapısal bütünlüğünü kaybetmiş olma, büyük değişikliklere uğramış olma ve büyük ölçüde tahrip olmuş olma koşullarını sergilediğinden, yeni ek, bir restorasyon zorunluluğu olarak burada da karşımıza çıkmaktadır. Bir organizma olarak ek yapı tasarımı, tarihi veriler ve biçimlerin korunduğu, yönlendirici olduğu ve mekânsal etkilerin yaşatıldığı bir yaklaşımla hazırlanmıştır (Kuban, 2000).

Bu tasarım konsepti, kutsal bir ibadet çekirdeğini özgün yerinde koruyarak saran bir arkeoloji müzesi biçiminde somutlaşır. Daha önce örneğine az rastlanan bu nitelikte bir yeraltı boşluğunda, dinsel içerik ve tarihsel malzemenin kaynaşarak çok kültürlü, törensel ve gizemli bir fiziksel ortama dönüştürüldüğü kendine özgü bir mekânsal deneyim öngörülmüştür. Bu öneri Mersin iklimine uygun, yeraltında, heyecan verici bir kamusal-kentsel boşluk

Plan ve Kesit Plan and Section

Kesit-kabuk tasarım ilkeleri. Design principles for the cross-section shell.

Dolaşım sistemi şeması. Diagram of the circulation system.

yaratmayı hedefler. Tasarım teması yalın, nötr bir çelik kabukla geniş cam yüzeylerle oluşturulan saydam bir strüktürün bu yeraltı mekânları labirentinin üzerine bir koruyucu örtü olarak giydirilmesine dayanır. Proje, mekânsal deneyimi, tasarımın omurgası olarak tanımlanabilecek temel bileşeni olan üç boyutlu kesintisiz dolaşım rotası ve onu taşıyan (çelik cam ve ahşaptan ibaret) platformu etrafında düzenler. Bu öge tarihsel katmanlaşma sürecinin tabakalarını insan hareketi içinde soyarak ziyaretçiye aktarmayı hedefler. Bütün bunları yaparken, yeraltı inşaatı, arkeolojik kazı, teknik performans, miras koruma, mimari onarım, sanatsal ifade, tarihsel belgeleme, müzecilik anlatımı vb., gibi çok boyutlu sorunlar arasında bir etkileşim ortamı yaratan bu yeraltı boşluğu, bize korumanın ve mimari tasarımın çokdisiplinli bir çerçevenin ayrılmaz parçaları olduğunu gösterir.

Dinsel ve tarihsel referanslar taşıyan yapının kültürel statüsünü vurgulayan ve değişimi kontrol altında tutmayı hedefleyen (Kuban, 2000) bir ek yapı tasarımı hedeflenmiştir. Yeni eklentinin, geçmişin herhangi bir dönemine referans veren taklitçi ve figüratif imgelere öykünme biçiminde bir tavır değil, katmanlaşma süreçlerinin eleştirel yorumuna dayalı soyutlama tavrına sahip olması öngörülmüştür. Eski-yeni zıtlığının vurgulanmasının yanısıra, "İç-Dış Mekân İlişkisi"nin sürekliliğinin sağlanmasına dikkat edilmiştir. "Katmanlaşma" olgusu yeni yapıya taşınıp, plan şemasından geometrisine ve malzeme seçimlerine kadar her ölçekte vurgulanmıştır. Tarihi dokuya müdahale konusunda Slutzky'nin (1968) saydamlık ve geçirgenlik kavramlarını etkin kılacak mimari ve tektonik unsurlarla, yeni binanın da yeni bir katman olduğu vurgulanmış olup, var

olan yapının herhangi bir özelliğini arka plana itmeden, tarihi yapının özgün kısıma en düşük düzeyde müdahale ve olumsuz etkilerin kaldırıldığı bir çerçevede, uyumlu ve dengeli bir melez (hybrid) estetiği istenmiştir.

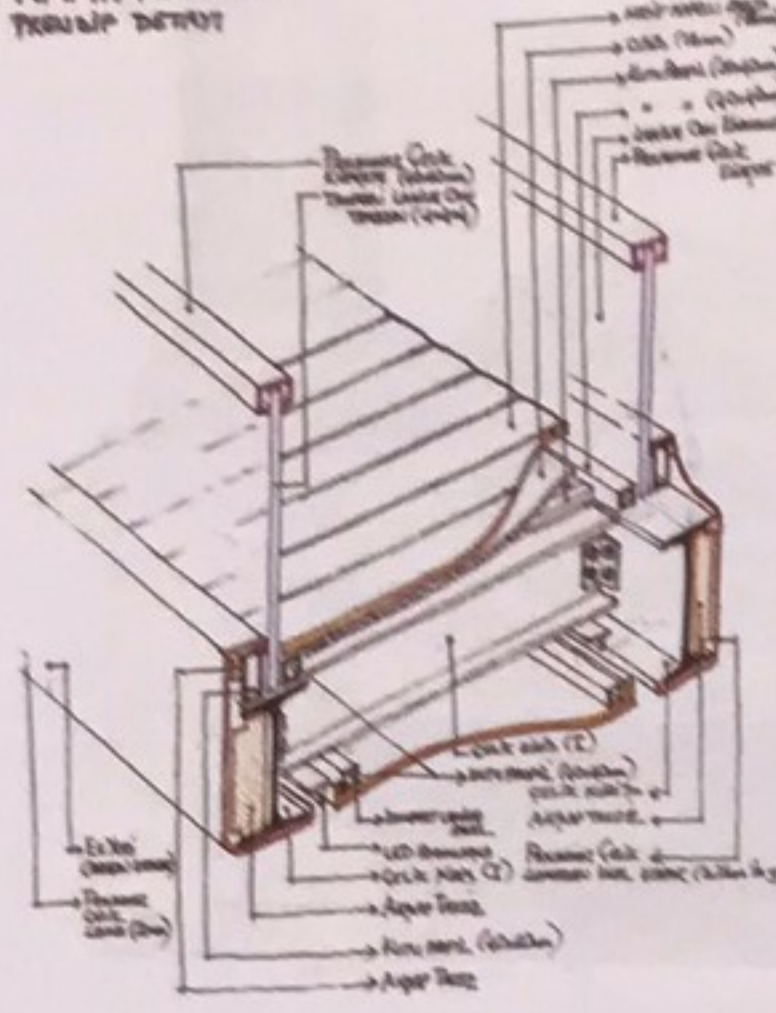
Var olan yapıda en az müdahaleye dayalı (3), ancak Byard'ın (1998) "kombine ürün" ve bu üründe "korunmuş kimlik ifadesi"nin sağlanması ilkeleri benimsenmiştir. Bu bağlamda, yeni yapı, eski yapının bir tür güncellenmesi olarak ele alınmıştır (4). Tarihi kısım ve yeni düzenlenmiş alanlar arası geçişlerin camla saydam kılınması ile katmanlaşma geçirgen bir biçimde sergilenmiştir.

Çağdaş ek yapının tarihi özgün yapıyla uyum ilişkisi; temel hacim, saçak kotu, çatı formu, dolu-boş oranları çerçevesinde kurulmuş, malzeme ve ölçek bağlamındaysa ılımlı bir zıtlık bilinçli olarak vurgulanmıştır.

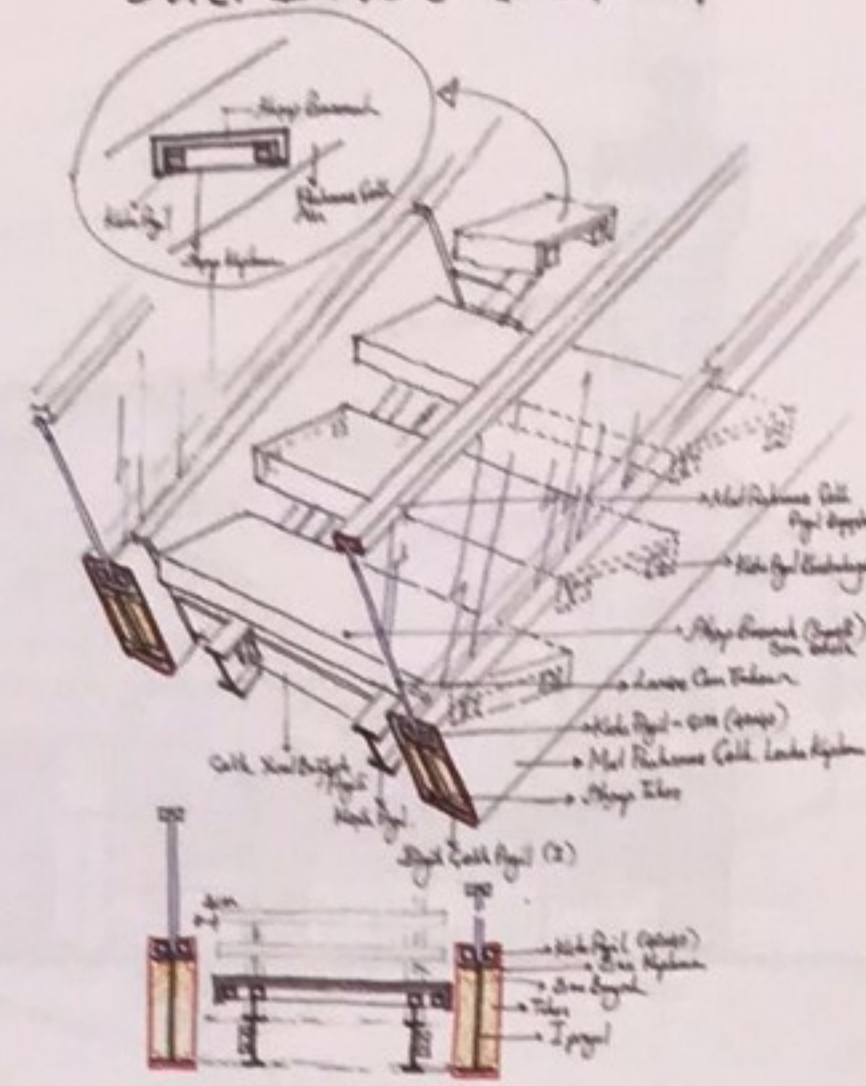

Önerilen yapının saydam bir biçimde özgün yapıyı bir sergi nesnesi haline getirmesi hedeflenmiştir.
The proposed transparent structure aims to transform the original building into an exhibit.

RAMPA & KÖPRÜ TUTANAK DETAYI

MERDİVEN DETAYI

Sistem detay prensiplerine ilişkin şemalar. Diagrams showing the principles of the system in detail.

sergi holleri silsilesi planlanmıştır. Bu akış içerisinde yer alacak sergi düzeni şeması hiyerarşik sırayla kronolojik ve bunun içerisinde kategorik sergilemeye yönelik bir nitelik gösterdi ve yürüme yoluyla paralellik sergiledikten sonra ana sergi holüne inildiğinde, su ögesinin iki yanında yer alan dönemsel olarak iki temel bölüme (Antikite ve Osmanlı Dönemleri) ayrıldı. Bu bölümlere ulaşım için kullanım yoğunluğunu hafifletmek amacıyla iki alternatif rota oluşturulmuştur; bu rotalar ziyaretçiye kronolojik olarak 1) sondan geriye ya da 2) geçmişten günümüze olarak iki tür dolaşım olasılığı sunmak üzere tasarlanmıştır. Ek yapının mekânsal özellikleri aşağıdaki gibi ele alınabilir. Yapının mekân kurgusu kuzey yönünden hamam kalıntılarına alçalan bir rampa sistemiyle başlar ve alt kattaki açılı sergi mekânına indikten sonra saat yönünün tersi yönde dönerek yeniden üst kota ulaşan rampayla sürer. Tonozlar üzerinden uzanan köprüyle dolaşım güney yönüne taşınırken türbenin olduğu noktada ziyaretçiye aşağıya indirip çıkarır ve köprü kalıntısının olduğu güney holüne ulaştığında merdivenlerle alt kota indirip sergiyi gezdirdikten sonra asansörle çıkış noktasına ulaştırır. Böylece, giriş-çıkış kapısı doğudan batı kanadına taşınan caminin bağımsız iç dolaşımı çevresinde dolaşan müze dolaşım şeması gerçekleşir. Cami zeminiye altında ortaya çıkan antik

zemin döşemesini sergilemek üzere çelik konstrüksiyon üstünde yükseltilmiş cam zemin döşeme üzerine yerleştirilmiştir.

Cephesel özelliklerine bakıldığında, geniş camdan bir perde arkasında ve bir katmanlaşma duygusu içinde algılanan bir tarihsel fon teması cephelerin tasarımının ana fikrini oluşturmuştur. Yapının güneyinden başlayan ve L biçiminde, yapının üzerini örterek kuzeye doğru uzanan masif güney cephesi dışında öteki üç cephede saydam yüzeyler oluşturulmuş ve bu yüzeyler doğramasız nokta sabitleyici cam cephe sistemiyle taşınacak biçimde tasarlanmıştır. Bu cam yüzeylerin modülasyonunda yatay etkiyi güçlendirecek oranlar temel alınmıştır. Bu örtüye kuzey yönünden takılan daha alçak iki kütleli cephesi ise cam yüzeylerle kontrast yaratacak biçimde oldukça masif olarak planlanmıştır. Bu masif yüzeyse yatay etkiye uyum sağlaması için geleneksel duvar örgüsünü soyutlayacak bantları ifade eden ve aynı malzemenin doku farkının aplikasyonu ile işlenmiştir.

Strüktürel yaklaşım ve taşıyıcı sistem kararlarını belirleyen ölçütler bağlamında, strüktür ve malzemeyle yapı tekstürüne müdahale edilerek, eskimenin bu noktada hızının değiştirilmesi hedeflenmiştir (Kuban, 2000). Ancak, tarihi çevrede, özellikle de böylesine yoğun bir tarihsel oluşum ve dönüşüm ortamı içinde hafif yapılaşma gereksiniminin yanısıra ek

binayla var olan yapının birlikte çalışabilmesi için gerekli esnekliği barındırabilme potansiyeli açısından ana inşaat sisteminin çelik konstrüksiyon olması öngörülmüştür. Tarihi çevre içine yapılan böylesine hassas bir müdahalede presizyon açısından en uygun sistem olmasının yanısıra, yine böyle bir alanda en az malzeme kullanımıyla en üst düzeyde sonuç alınması, başka bir deyişle performans verimliliği açısından olduğu kadar, "restorasyonda geri dönülebilirlik" ilkesinin bir açılımı olarak "kolay sökülebilirlik" ve inşaat sırasında "en az düzeyde artık üretimi" gibi özellikleri de göz önüne alındığında, çelik taşıyıcı sistem en uygun sistem olarak benimsenmiştir. Ayrıca gereksinimler değiştiğinde ya da koruma ve yenileme bağlamında yeni müdahaleler gerektiğinde yapının yıkımını, daha doğru bir ifadeyle sökümünü zararsız bir hale getirebilme avantajı da bu sistemin uygulanma kararını desteklemiştir. Bunun dışında da, yine standart çelik taşıyıcı elemanlarla oluşturulup, bazı ek askı-gergi strüktürel destek unsurları, özellikle zemin altı kotlarda yer alan tahrip olmuş durumda bulunan tonozların güçlendirilmesi ve sağlamlaştırılmasında kullanılmıştır. Yürüme yolları, rampa ve merdivenler de yine çelik konstrüksiyon ve değişen kaplamalardan oluşturulmuş, bu kaplamalar; dayanıklı ahşap, alt kotlardaki eserlerin görülmesinin ya da algılanmasının gerektiği bölgelerde lamine cam döşeme ya da metal ızgara olarak öngörülmüştür. Var olan yapının önemli bir kısmını oluşturan özgün taş malzemenin yanında yer alacak yeni malzeme kullanımında "kasıtlı yabancılaşma" (Cramer & Breitling, 2007, 147) amacıyla çağdaş malzemenin zıtlığı istenmiş, ancak malzemelerin renklendirilmesinde onları ön plana çıkarmayacak bir renk teması tercih edilmiştir.

Teknik donanım ve mekanik tesisatın tarihi dokuya ilişkisi bu müdahalenin en önemli ölçütlerinden biri olarak ele alınmıştır. Yeni yapının, çağdaş teknik performans standartlarını sağlayabilmesi, günümüz müzecilik anlayışının gerektirdiği; aydınlatma, iklimlendirme, bilişim - iletişim ve güvenlik standartlarını karşılayabilmesi, ayrıca

yapının yer aldığı uç iklimsel koşulların; özellikle yüksek sıcaklık ve nemin insan konforunu en üst düzeyde sağlayacak biçimde önlenerek uygun teknolojiyle donatılması için tesisat sistemleri aşağıdaki biçimde ele alınmıştır. Aynı zamanda oldukça yoğun bir kapasiteye gereksinim gösteren teknolojik donanımın tarihi atmosferi zedelemeyecek biçimde yer alabilmesi için, önerilen kabuğun et kalınlığıyla kazı sırasında oluşturulan betonarme istinat duvarlarının yüzeylerinin bu tesisatın dağılımı için kullanılması önerilmiştir. Bunlara ek olarak, özellikle, yapının alt katlarında ortaya çıkan ve bodrum kat planında ifade edilen bölümlerin yeniden düzenlenmesi sırasında yapılan zorunlu müdahalelerle elde edilen ara mekânlar kuzey ve güneyde yer alan farklı kanatların teknik donanımının ve tesisatının dağılımı için kullanılan tarihi mekânların oluşturduğu bütünlükten gizlenmiş teknik odalar olarak değerlendirilmiştir. Bunun yanısıra, tasarımın ana temasını oluşturan kabuk, tesisatları da içinde barındıran, bir sürekli yüzey olarak ele alınmıştır. Dolayısıyla, genellikle istenmeyen bir görünüme sahip olan ancak kaçınılmaz olarak yer alması gereken teknolojik donanım, tasarımın bütünlük bir parçası haline getirilerek, kabuk teması içinde gizlenip olumsuz etkileri ortadan kaldırılmış, ancak istenen en üst düzeyde performans için de uygun bir ortam ve düzenleme sağlanmıştır.

Müze olarak işlevlendirilen yeni yapı, işlevine uygun özel bir aydınlatma sistemiyle aydınlatılmıştır. Mekânın genel aydınlatmasında, hedeflenen loş ve gizemli havaya katkıda bulunması için, dolaylı aydınlatma benimsenmiştir. Bu doğrultuda, kabuk içine gizlenmiş, zemine gömülerek kabuk yüzeyine yansıtılan çeşitli aydınlatma armatürleri için kullanılmıştır. Tarihi yapı yüzeylerini oluşturan taş duvarların aydınlatılmasında, yapıyı loş ve dramatik bir etkiyle ortaya çıkarmak ve duvarları yumuşak bir biçimde yalayan bir ışık elde etmek amacıyla LED sistemlerin yanısıra, nesnelere aydınlatılmasında fiberoptik sistemler öngörülmüş ve projede belirtilen noktalarda yer yer halojen projektör ve spotlara yer verilmiştir. Kablo dağılımı kabuğun iç ve dış iki cidarı arasından

taşınmıştır. Hz. Danyal Peygamber'in türbesinde, kendisine ait mezar, hologramik simülasyon yapılarak, özgün bir görsel efekt olarak sergilenmiştir.

Günümüzde koruma olgusunun önemli bir boyutunu oluşturan doğal çevrenin korunmasına yönelik ekolojik ve sürdürülebilir planlama ilkeleri bağlamında aşağıdaki önlemler alınmıştır. Yağmur suyunun drenaj sistemiyle toplanıp geri dönüşümü yapılmak üzere, alt kotta oluşturulan teknik odada filtre edilip, yapının tuvaletlerinin fotoselli otomatik sifonlarında, şelaleli devir-daim havuzlarına giren sularda ve abdesthanelerde kullanılacak sularda kullanılarak su tasarrufu yapılması öngörülmüştür. Enerji tasarrufu açısından, güney yönüne eklenen metrekare büyüklüğündeki cam örtünün üst yüzeyine fotovoltaiк paneller yerleştirilerek yapının iç ve dış aydınlatması için gerekli elektrik enerjisinin üretimine katkıda bulunması hedeflenmiştir. Tarihi cepheleri ortaya çıkarabilmek amacıyla tasarlanan cam yüzeylerin doğuracağı sera etkisini önlemek için kullanılacak mekanik donanımın kapasitesini azaltarak katkıda bulunmak ve dolayısıyla enerji tasarrufu sağlamak üzere, önerilen kabuk üzerine açılan cam cephe boşlukları, mimari bir dille çatıya da taşınarak, ısınan havanın doğal havalandırma yöntemiyle dışarı atılabilecekleri otomatik hidrolik hava kapaklarına dönüştürülmüştür.

Akustik önlemler ve ses tesisatı da müze tasarımının önemli girdilerinden biri olmuştur. Akustik konusunda ana tema olarak; dolaşım alanlarında dramatik etki ve tarihe saygı atmosferinin oluşumuna katkıda bulunmak amacıyla kontrollü reverberasyon, bilgi edinilen sergi hollerinde ise konsantrasyonu motive etmek üzere sesin absorbe edilerek fon müziğiyle desteklenmesi esası benimsenmiştir. Bu kapsamda, önerilen kabuğun iç cidarının, sesi belli ölçüde yansıtan ve çoğaltan malzemelerden; cam ve kompakt lamine ahşap panellerden oluşturulmasına karar verilmiştir. Sergi alanının doğal çeperlerini oluşturan taş örgü duvarlar, ses yutucu özellikleriyle bu temaya

uyum sağladığından bu mekânların yüzeyleri korunurken, zeminlerinin yine buna uyumlu olarak kaplanması önerilmiştir. Bu çerçevede, zemin kaplamalarının, giriş ve sergi holleri arası geçiş bölgelerinde reverberasyon sağlayacak cilalı granitle, yine dolaşım platformlarının, ayak seslerinin reverberasyonuna katkıda bulunacak masif ahşap malzemeyle kaplanması, öte yandan sergi hollerindeyse daha sessiz bir ortam sağlamak üzere ses yutucu bir malzeme olarak epoksi kullanılması öngörülmüştür. Yine sergi holünde yer alan, beton duvara giydirilecek bilgilendirme yüzeyinin de yankılanmayı belli ölçüde absorbe edecek biçimde bu yüzeyin iç tarafından uygun ses yalıtım malzemesiyle donatılması öngörülmüştür. Ses ve müzik sistemi de hedeflenen dramatik etki ve dinsel tarih içerikli müze atmosferinin tamamlayıcısı bir unsur olarak ele alınmıştır.

Detaylandırma ilkeleri ve iç dekorasyon unsurlarıysa aşağıdaki çerçevede ele alınmıştır. Ek yapının tarihi yapıyla ilişkilerine dair yukarıda belirlenen temel ilkeleri somutlaştıran en önemli unsur, bu çelik ve cam konstrüksiyonun tarihi yapıyla gerek görsel gerek fiziksel olarak ilişkilendirildiği detay ve iç dekorasyon öğelerinde hedeflenen presizyon ve yalınlık, birleşim yerlerinin artikülasyonu ve yoğun kullanıma yanıt verebilecek mukavemetidir. Bu doğrultuda temel olarak, az sayı ve türde malzeme (çelik, cam, ahşap) kullanılması ilkesi benimsenmiştir (Schittich, 2003). Tarihi dokuyu ortaya çıkaracak ve bu nedenle de rafine işçilik ve birleşim gerektiren yalın ve düz hatlara sahip bitişler önerilmiştir. Birleşim yerleri olabilen en az sayıda ek yeri ve derzlerle gizlenmiştir.

Sonuç

Sonuç olarak, dünya üzerindeki pek çok kutuplaşmanın biçim değiştirerek törpülediği günümüzde, mimari tasarım ve restorasyonun da birbirine yakınlığı çağımız modern mimarlık ortamı, Makam Camisi dönüştürme projesine benzer melez örnekler açısından oldukça zengindir. Makam Camisi onarımı ve müdahalesi projesi

de, Amorim'in (2007) tanımladığı biçimde, korunması gereken bir boşluklar kombinasyonunun, içinde barındırdığı çeşitli dönemlere ait kültürel verilerin katmanlaşmasının altında yatan mantığa uygun biçimde tamamlandığı bir mimari müdahale-koruma sentezini ortaya koymaktadır. Makam Camisi restorasyonu ve Müze Ek Binası, tasarımına temel oluşturan, geometrik karmaşa, ve üçboyutlu dolaşıma dayalı dinamik mekânsal algı ve de bununla sağlanan kültürel farkındalığın fiziksel korumaya katkısı açısından önemli bir örnek sergiler. Özetle, bu çalışma, mimari ölçeğin kentsel ölçekle kesiştiği noktada mimari mekânın, kentsel katmanlaşmayı ve kentsel arkeolojik kalıntıları okutmak üzere organize edildiğinde, mimari tasarımın kültürel mirasın korunmasına katkıda bulunabileceğini, başka bir deyişle korumayla mimari tasarımın uzlaşabileceğini de ifade etmektedir.

Notlar

- 1.Bkz. Athens Charter, 1931; Boito, 2003; Brandi, 2004; Venedik Tüzüğü, 1964.
- 2.Bkz. Forty, Hillier, Kant, Lefebvre, Semper.
- 3.Ruskin'in "maintenance rather than restoration" ile, müdahalelerde Smithsonian'ların "as found" yaklaşımı esas alınmıştır.
- 4.Bkz. Cramer & Breitling, 119, 2007.

Kaynaklar

- Ahunbay, Z.; "Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon", Yapı Yayın; İstanbul, 2007.
- Akgündüz, A.; "Arşiv Belgeleri Işığında Tarsus Tarihi ve Eshab-ı Kehf" Tarsus Ticaret ve Sanayi Odası, İstanbul, 1993.
- Altınoluk, Ü.; "Binaların Yeniden Kullanımı; Program, Tasarım, Uygulama, Kullanım", YEM; İstanbul, 2007.
- Amorim, L.; Loureiro, C.; "On the Spatial Dimension of Modern Architecture as an Object of Conservation", Proceedings of International Seminar on the Management of the Shared Mediterranean Heritage, 5th Conference on the Mediterranean Heritage, IRD, İskenderiye, 2005.
- Amorim, L.; Loureiro, C.; Nascimento, C.; 2007, "Preserving Space; Towards a New Architectural Conservation Agenda", Proceedings of 5th International Space Syntax Symposium, ITU, İstanbul, s. 032/01-13.
- Bedard, J. F.; "Cities of Artificial Excavation; Works of P. Eisenman 1978-88", Rizzoli; Montreal, 1994.
- Bilgili, A. S.; "Osmanlı Döneminde Tarsus Sancağı ve Tarsus Türkmenleri: Sosyo-Ekonomik Tarih" Kültür Bakanlığı Yayınları/2657, Ankara, 2001.
- Boito, C.; "On Restauratores", Atelier Editorial, Cotia, 2003.
- Borden, I.; Dunster, D.; (eds.), "Architecture and the Sites of History; Interpretations of Buildings and Cities", Butterworth; Oxford, 1995.
- Brandi, C.; "Teoria del Restauro", Atelier Editorial, Cotia, 2004.
- Byard, P. S.; "Architecture of Additions", W. W. Norton & Company; Londra, 1998.
- Cantacuzino, S.; "Re-Architecture; Old Buildings, New Uses", Londra, 1989.
- Clarke, D. L.; "Analytical Archeology", Londra, 1968.
- Cramer, J.; Breitling, S.; "Architecture in Existing

- Fabric; Planning, Design, Building", Birkhauser; Basel, Boston, Berlin, 2007.
- Çıplak, M. N.; "İçel Tarihi: Tarihi Turistik Zenginlikleriyle" Güzel Sanatlar Matbaası, Ankara, 1968.
- Doyduk, S.; Akkor, G.; "La participation de la stratification historique du Tarsus dans le tissu traditionnelle au mémoire public", 1st Euro-Mediterranean Regional Conference, RehabiMed: Barselona, 2007.
- Eco, U.; "Function and Sign; The Semiotics of Architecture", Rethinking Architecture; A Reader in Cultural Theory (ed. N.Leach), Routledge; New York., 1980.
- Eisenman, P.; "Written Into the Void", Yale UP; New Haven & Londra, 2007.
- Erzen, A.; "Tarsus Kilavuzu" Maarif Matbaası, İstanbul, 1943.
- Forty, A.; "Words and Buildings; A Vocabulary of Modern Architecture", Thames & Hudson; New York, 2000.
- Foucault, M.; [1966], "Order of things; Archeology of Human Sciences", Vintage Books; New York, 1973.
- Groat, I.; "Contextual Compatibility in Architecture", Ethnoscapes (ed. D. Canter, et al.), Aldershot; Gover, 1988.
- Hodder, I.; "Reading the Past; Current approaches to Interpretation in Archeology", Cambridge UP; Cambridge, 1986.
- Hoesli, B.; "Commentary on Colin Rowe", Transparency (Ed. R. Slutzky), Stuttgart, 1968.
- Hyett, P.; "Building a Future for the City of the Past", Architect's Journal, V.203, p.25, 1996
- Jessen & Schneider, "Conversions -The New Normal", in Detail: Building in Existing Fabric; Refurbishment, Extensions, New Design (ed. C. Schittich), Birkhauser; Basel, Boston, Berlin, s.11-21, 2003.
- Kuban, D.; "Tarihi Çevre Korumanın Mimarlık Boyutu; Kuram ve Uygulama", YEM; İstanbul, 2000.
- Larkham, P. J.; "Conservation and the City", Routledge; Londra, New York, 1996
- Latham, D.; "Creative re-use of Buildings, Vol.I; Principle & Practice", Shaftesbury, 2000
- Madran, E.; Özgönül, N.; "Kültürel ve Doğal Değerlerin Korunması", Mimarlar Odası; Ankara, 2005.
- Mastropietro, M.; "Restoration & Beyond; Architecture from Conservation to Conversion", Milano, 1996.
- Öz, H.; "Bilinmeyen Tarsus", Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1998.
- Pickard, R. D.; "Conservation in the Built Environment", Addison Wesley Longman Ltd; Londra, 1996.
- Powell, K.; "Architecture Reborn; The Conversion and Reconstruction of Old Buildings", Londra, 1999.
- Ruskin, J.; "Seven Lamps of Architecture", Londra, 1849.
- Schittich, C.; "in Detail: Building in Existing Fabric; Refurbishment, Extensions, New Design", Birkhauser; Basel, Boston, Berlin, 2003.
- Schleifer, S.; "Converted Spaces", Köln, 2006.
- Strabon; "Antik Anadolu Coğrafyası (Geographika XII)" çev: A. Pekman, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2002.
- Strike, J.; "Architecture in Conservation", Routledge; New York, 1994.
- Thiebaut, P.; "Old Buildings Looking for New Use", Stuttgart, 2007.
- Warren, J.; Worthington, J.; Taylor, S.; (eds.), "Context; New Buildings in Historic Settings", Architectural Press; Oxford, 1998.
- Worskett, R.; "New Buildings in Historic Areas; The Missing Ethic", Momentum, V.25, s.29-154, 1984.
- Yılmaz, A.; "Mersin, Tarsus Makam-ı Danyal Camisi 2006 yılı Kurtarma Kazısı", 16. Müze Kurtarma Kazıları Sempozyumu, 25-27 Nisan, Marmaris, 2007.

*Murat Çetin, Yrd. Doç. Dr.
(Mimar, ODTÜ, Sheffield Üniv.)

Yeditepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi,
İçmimarlık Bölümü

*Senem Doyduk, Araştırma Görevlisi
Yıldız Teknik Üniversitesi

Proposal for the Restoration of the Tarsus Makam-ı Danyal Mosque and Museum Annex

MURAT ÇETİN, SENEM DOYDUK

» In the context of the discipline of urban archaeology, the unavoidable notion of urban stratification and the increasing public awareness of it lays the foundations of a new approach. There, urban voids, which take place at the highest layer of the stratification so as to display its intersections, are tackled as a new preservation paradigm via placing the nodes that are emerging at the intersections of the former networks and current web of public space configurations from the different eras of urban history. The urban environment is surrounded by possibilities of conservation- renewal works accommodating such hybrid opportunities. Here, the design proposal developed for the architectural intervention in the manner of a surgery to the stratified building in Tarsus, a province of Mersin, will be elucidated. The building is a 19th century mosque, beneath which a vault from Roman Era, a 7th century tomb and a bath from the same period as well as remains of walls from early and late Ottoman periods have been excavated. The building displays a complex and stratified configuration. This article unveils the theoretical and practical foundation of the interventions that will reveal this spatial complexity and the urban layering within it. The annex manifests itself as an implant operation which also includes organic interventions such as restoration works. The annex consists of a shell covering the archaeological remains and transparent surfaces surrounding the historical building from three sides in an understanding of building-within-building and/or space-within-space. Thus, void and its architectural derivative, space, become an independent artifact of preservation. In other words, in the context of architecture and city, "space" emerges as a new socio-spatial conservation paradigm, by which culture manifests itself in physical terms. In brief, the project, not only puts forward the fact that the existing position of archaeological remains does not constitute an obstacle to their preservation. It also expresses the fact that should architectural space be configured so as to enable reading of urban stratification, it can contribute to preservation of the cultural heritage.